

Ezeregy halál

Fara-Dzong tábornagy elfoglalta Ki-Ang városát, a sárga és bánatos Yang folyó felső szakaszánál. Esős és sáros későszi este volt. A város utcái vértől és lőporfüsttől bűzlöttek. Két nyomorult öszvér sárga ponyvával letakart talyigát vontatott. A kerítés mellett egy éhes kutya osont a talyiga kerekei után, amelyek friss emberi hús terhe alatt csikorogtak. A pályaudvaron egy angol kőolajtársaság tankjai füstölögtek zsírosan és feketén s a sűrű füstfelhőből biborszínű lángnyelvek nyaldosták az útmenti öreg eperfák lombjait. A felrobbantott vasútállomás épületétől mintegy kétszáz méternyire egy amerikai Pullmann-szerelvény állt a nyílt pályán, egy olyan hatalmas mozdonnyal, amilyenek csak odaát, a Csendesóceánon túl járnak: a Fara-Dzong tábornagy Pullman-szerelvénye. A tábornagy dicső seregei élén negyvennyolc órán át tartó véres ágyútűz után elfoglalta Ki-Ang ódon erődtámasát. Az erős parancsnoksága feltétel nélkül tette le a fegyvert a tábornagy előtt. Csúpan egy ólombánya (két kilométernyire délre) nem akart kapitulálni. Délután három óráig szórták a gépfegyverek a tüzet a bánya felé, akkor aztán minden elcsendesedett.

Fara-Dzong tábornagy szerelvényének közepén, a szalónkocsiban ült, s az eső egyhangú kopogása közben hallgatta gépfegyvereinek kattogását. Az esőcseppek kanyargós útjukon egymásután siklottak le a kocsi ablaküvegén; az eső oly unalmasan szitált, mint malomban a liszt. Fara-Dzong, a nap hőse, a győztes hadvezér (aki az orosz-japán háború idején Mandzsúria harcterein még aranyórát és gyűrűket lopott), most fáradt volt. A maga százhuszonnyolc kilós test-

súlyával úgy szundított, mint valami vágőhídi szelindek, mélyen és asztmatikusan lélegzett és olyan volt, mint valami kövér, pocakos bálvány. Néhány perccel ezelőtt magas egyházi méltóságok jártak nála s átnyújtották a tábornagnak, mint a Legbölcsőbb Protektorátus képviselőjének elismérésük jeléül Buddha hét és félkilós aranyszobrát: az Egyház ajándékát a Győzőnek. Audiencián jelent meg a tábornagnál Monsieur Philippe, a diplomáciai kar doyenje is, egy hódbundás uriember, akinek spanyolosan hosszú állkapcsa és kiálló, ragadozó szemfoga volt, mint a kutyanak. Monsieur Philippe meghatalmazott miniszter Öxellenciája úgy magas kormányja, mint a nemzetközi kolónia nevében amelynek képviselője és korszerint legidősebb tagja volt, figyelmeztette a tábornagyot, hogy a spanyol dominikánusok kórháza (jóllehet nem esik már bele az európai övezetbe), mégis teljes területenkívüliséget élvez s így a nemzetközi jog ismert és a gyakorlatban érvényrejutott egyezményének minden, még a legcsekélyebb megsértése is beláthatatlan következménnyel járhat mindkét nagyhatalomra: egyrészt Fara-Dzong tábornagy császári fenségére, másrészt Monsieur Philippe köztársasági kormányára nézve (s mindazon hatalmakra nézve is, melyeket néki, a maga ötvenhét éves rangjával van szerencséje képviselni).

Monsieur Philippe öxellenciája Leonovics Morgens Péter tábornokkal, Fara-Dzong szárnysegédjével, azzal az orosz emigránssal folytatott tárgyalásokat, aki mint pilóta a tábornagy szolgálatában megmentette gazdáját a biztos haláltól s így tábornokká lépett elő és szárnysegédje lett ennek a vérebnek, aki előtt hét vármegye népe reszketett. Fara-Dzong

tábornagy piros plüss támlásszéken ült s egy arannyal átszőtt drága paraván választotta el a szalónkocsi elülső részétől s így aztán csak egy nagy tükör négyszögében láthatta Monsieur Philippe öxellenciája fejét, amint a térképek fölé hajol és erős benső felindultságában úgy morog, mint valami kutya. Monsieur Philippe kutyamódra nevetett is, Leonovics Morgens Péter tábornok pedig olyan tökéletesen beszélt franciául, mintha csak rummyt játszott volna s Fara-Dzong tábornagy az ismeretlen nyelv egy-egy szavát hallgatva, valami homályos, de ugyanakkor csodálatos rokonszenvet érzett Morgens tábornok iránt: valami olyasféle meghatott büszkeséget, amelyet az urak a kutyájukkal kapcsolatban éreznek, ha csóválni kezdik előttük a farkukat. Ő ezt a züllött orosz frátert hajótörötként vette fel kocsijába s kiderült, hogy azon a szerencsés éjszakán leghűségesebb kutyáját találta meg benne. Mert ki is folytathatna francianyelvű tárgyalásokat ezekkel az európai tolvajokkal, ki szervezte volna meg a tűzéséget és a légierőt, ki tárgyalna nélküle és ki vezetné a tábornagy fölöttébb sokrétű könyvelését, főleg intim elszámolásait a „Hongkong and Shanghai Banking Corporation”-nel?

— Mi van a bányával, Morgens?

— Három óra hét perckor két lovas ezred rendet teremtett! Tizenhét fej lóg a villanytelep bejáratánál!

— És mi van Dzu-An-Kinggel, Morgens?

— Császári fenség, én a parancsot két óraker aláírtam!

— No és?

— Császári fenség, minden rendben!

— Látni akarom, Morgens.

Leonovics Morgens Péter tábornok mélyen meghajtotta magát a tábornagy előtt, mélyen derékban, mint a csukódó borotva, s kiment a kocsiból. Két perc múlva egy még esőtől nedves gyékénykossárral tért vissza. A kosár lapos volt és kerek s olyan fonott fedele volt, mint amelyen alott a déli vidékeken a fűgét tartják. Leonovics Morgens Péter tábornok a kosarat az asztal márványlapjára helyezte, s mozdulatlanra és komorra merevedett a tábornagy mellett. Szünet következett. A Pullman tetején dobolt az eső, egy szakács az első kocsiban halkán dudolt egy régi és elfelejtett tibeti dalt.

A támlásszék bíborplüssén elvetve magát, a tábornagy jobbkezének mutatóujjával intett, annak jeléül, hogy a tábornok nyissa fel a kosarat. Morgens tábor-

nok sarkantyúi összeverődtek, derékban ismét meghajolt, akár a borotva, s olyan óvatosan, mintha friss banánt fejtene ki, egy fűzérből, leemelte a lapos fedelet. Fűrészpör és eperlevél között véresen s már szederjesen hevert Dzu-An-King tábornok feje. A halott tábornok orrlíká drótot fűztek át, balszeme szürkén meredt, színtelenül, mint a döglött hal szeme. Fara-Dzong tábornagy az asztalhoz lépett, a kosár fölé hajolt s megfogva az orron átfűzött drótot, felemelte Dzu-An-King tábornok fejét, s így tartotta kezében egy ideig. A levágott fej torkán a vérsavótól és fűrészpörrel az alvadttól vér zsíros és fekete cafatai tapadtak, melyek a kosár leveleitől Dzu-An-King fejéig húzódtak, mint a kiköpött rágógumi. Mindez meglehetősen sokáig tartott. A tábornagy csak nézte Dzu-An-King véres fejét, a tábornok bomló szemét és megkékült ajkát, aztán lassan és óvatosan visszajettette Dzu-An-Kinget a fűrészpörbe s elégedetten ejtette ki az egyetlen angol szöveget, amit tudott: All right!

— All right, Morgens! Dzu-An-King huszonötezer dollárt tűzött ki fejemre! Függessze ki a főtéren egy telefonpóznára! Nyomtasson hirdetményeket, hogy Dzu-An-King nem létezik többé! All right!

Eső. Gyári palánkok. Alkonyat. Az angol petróleum-társaság égő tankjainak lobogása. Csatakos főutca, tépetten lógó plakátokkal. Egy lovas dandár hordozza körül a városon a zendülő Dzu-An-King tábornok fejét s e drága trofeát kiszögezik a főtéren dobok pergése és lovak nyertése kíséretében. All right!

Fara-Dzong Pullman-szerelvénye a hosszú hegyi vonalon lassan vándorogott s alvó, sötét állomásokat hagyott maga mögött az éjszakában. Leonovics Morgens Péter tábornok nem akart lefeküdni, de minden komoly munkára túlságosan nehéznek érezte a fejét. Egy jelentéssel bajlódott, melyet a tábornagy parancsára a déli vidékek zavaros és forrongó helyzetéről kellett jelentésként kidolgoznia; az amerikai-sanghai pénzembereknek szánt referátummal vesződött, tulajdonképpen egy aljas kémkedési ügygel. A tábornok gondolatai véresen és fáradtan keringtek. Kínára gondolt, ama Kína után való vágyakozására, melyről még a középiskolában úgy álmodozott, mintha egész Kína rajta lett volna a teáscsomagok képein: abban a régi iskolakori Kínában lótusz virágzott, a hidak pirosra voltak lakkoz-

va, mandarinok hallgatták a csattogó fülemülét és bámulták a cseresznyefa ágain függő teliholdat. Selymes lampionok az alkonyatban, a lira csendje, bambuszárbcos és gyékényvitorlás dzongok siklanak a feketefényű vizeken.

— S mi lett a pagodákból, fácánokból, a holdvarázsból és a sok-sok virágból? A részeg blues a diplomata-negyedben, amerikai prostituáltakkal, a teán valami konzulnál citerapengetés, szakszofón és kongói néger fadobok ütemével. Tunguz hiénák és kémek tábornagyai öltözékben, fehér hattyútollal, lófarokkal és arany sujtással díszítve. Inyencség gyanánt a bűdös tojás; kémek, akiknek a beléibe izzó vassal patkányt kerget a vérengző.

Egy déli kikötőben, valami ostoba utcai tüntetés alkalmával, mikor Morgens kivonult ezredével s tüzet nyitott a tömegre, egy ember a tömegből levágta az ujját s a levágott vérző mutatóujjal, mint egy írónnal egy deszkára ismert és időszerű politikai jelszót írta fel. Leonovics Morgens Péter referátuma fölött gubbasztott. Azt az unalmas statisztikai adathalmazt rendezte, mely az északi tartományok agrár-feudális viszonyaira vonatkozott, s arra a körülményre, hogy a központ túlságosan népes és iparosodott, s ugyanakkor délen az értelmiség soraiban szakszervezeti jelszavak keverednek Washington köztársasági tételeivel, — mikor hirtelen úgy érezte, hogy az ujjai között szorongatott tollszár tulajdonképpen a tömegből való ismeretlen idegen levágott mutatóujja, s csak akkor ébredt a valóságra, amikor ösztönszerű mozdulattal vágta oda a tollszárt a tintatartóhoz s annak üvege megcsendült. A vonat lassan kúszott, óvatosan, tizennyolc kilométeres sebességgel, az ablaküvegen át szikrák tüzes parabolái hullottak lomhán és súlyosan. Az arannyal hímzett paraván mögött Fara-Dzong tábornagy császári fensége hortyogott. Morgens felkelt, mert eszelős szükségét érezte annak, hogy kezétnem. Sokáig mosta kezét a mosdónál, tömény lizól-oldattal öblögette, s Dzu-An-King fejére gondolt: arra, hogy a drót, melyet orlikán átfűztek még rozsdás is volt.

— Nevetséges! Dzu-An-Kinget már semmiféle fertőzés veszélye nem fenyegeti!

Visszaült az asztalhoz, másolni kezdte a számjegyeket a rovatokba, majd felvette a „Daily Worker” utolsó számát és belevesztett a homályos gondolatokba Sorel „Action Directe”-jéről, a gépfegyverekről, Moszkváról, Konfucsról, Buddháról

és Krisztusról. Eldobta az újságot, végig sétált párszor a kocsiban. Érezte, hogyan fokozódik benne a nyugtalanság. Lehúzta az ablaküveget. Kint havaseső esett s komor volt minden. Becsukta az ablakot, fölére húzta a rádió kagylóit és kinyitotta a készüléket.

Rádió Sanghaj! Hotel Esplanade: Meyerbeer Hugonettáinak indulója. Hongkongban a Hotel Continentál: La Rose blue, blues. Bangkok! Hotel Carlton: Valencia. Nagy fekete légüres tér. Valami óceánjáró jelez. Egy szibériai orosz állomás rejtjeles morzékát ketyeg. A háttérben pedig mindig ugyanaz: Bangkok! Hotel Carlton: Valencia.

Leonovics Morgens Péter, aki már kerek tizenöt éve él mészárlásokban s a halál közelében, a hulla szagában, a puska- és a vér bűzében, most a csendes, kék terek után vágyódott. A csillagos óceáni éjszakák után, fényárban úszó luxushajó után, ahol frakkos urak járnak a charleston s ahol minden a maga helyén van: a szavak, a plasztikonok és a mozdulatok. Ó, ha most a kaliforniai holdsugárban lehetne, ahol narancsfák nyílnak és fényes, lakkozott Cadillac-ok rohannak pálmák és kaktuszok sétatényein. S odaát az a véres bivaly hortyog: Fara-Dzong császári fensége, s a hét és fél kilós tömör arany Buddha-szobor ragyog a lámpa visszfényében, (ugyanazon az asztalon, melyen ma Dzu-An-King feje volt) szikrák hullanak, a vonat lassúkat nyög a kanyarokban, a mozdony sírását hallani, Bangkokban pedig, a Hotel-Carltonban a Valenciát játsszák.

A tábornagy ma Dzu-An-King fejét tartotta, holnap viszont valami Dzu-An-King tartja majd kezében Fara-Dzong fejét, aztán ismét Fara-Dzong Dzu-An-Kinget és így tovább: fej a fejet, fej a fejet kilátástalanul a végtelenségig. S mindig így esik majd az eső, nyögnek a mozdonyok és zümmögnek a távoli morzejelek a rádióban, mint a moszkitók a trópusi éjszakában: zi-zi-zi!

S a hullák, záptojások, a romlott vaj és a füst bűzében, mindenütt, ahol kínai betűket ír fel a levágott mutatóujj, Morgens mindenkor fényes szállodák, dollárok, csillagos éjszakák és zene után vágyódik majd. A támlásszékekben elvetve magát, fejét a plüssstámlán leejtve, fülén a hallgatókagylókkal, Leonovics Morgens Péter tábornok felvette az asztalról pisztolyát s megnyalva a fegyver fényes csövét, mint a gyermek a cuclit, belelőtt a szájába.

(Fordította: D. S. J.)